

ПОДОЛАННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ТІНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Сьогодні економіка України перебуває у стані реформування та під негативним впливом тіньового сектору. Актуальність і гостроту цієї проблематики підтверджують дослідження вітчизняних учених, зокрема Турчинова А. В. [1, с 5], Єрмошенко Н. Н., Поповича В. М. Базилука В. А., Коваленка О.В. Пильна увага економістів прикута саме до тіньової економіки, оскільки вона зачіпає життєво важливі інтереси суспільства. Тіньовий сектор економіки зі своїми специфічними, властивими тільки йому соціально-економічними рисами та глобальним характером дій сьогодні є невід'ємним елементом економічної системи. Глобалізація світової економіки, безумовно, впливає на глобальний характер криміногенних процесів, тінізацію економіки і зміцнення її потужного джерела – організовану злочинність. З огляду на цю обставину із середини 70-х рр. ХХ ст. за ініціативою Конгресу ООН з питань запобігання злочинності її організовані прояви транснаціонального характеру стали предметом серйозної уваги міжнародної спільноти. Відтоді постійно вживаються заходи щодо універсалізації відповідного понятійного апарату, розробляються проблеми ставлення до особи злочинця, міжнародна нормативно-правова база (рекомендації, конвенції і декларації) з питань боротьби з «відмиванням» доходів незаконного походження.

Фахівці по різному тлумачать поняття «тіньова економіка». Навіть набір термінів, які вживаються для означення цього поняття, дуже великий: неформальна, підпільна, скрита, підземна, неофіційна, вторинна, паралельна і т.д. На заході тіньову економіку визначають по Е. Фейгу - як економічну діяльність, яка з тих чи інших причин не враховується офіційною статистикою і не надходить до ВВП. Значний внесок в Україні у розроблення сучасних наукових підходів до з'ясування механізмів тіньової економічної діяльності зробив О.Турчинов, який сформулював таке визначення тіньової економіки: «... це економічна діяльність, яка не враховується і не контролюється офіційними державними органами, а також діяльність, спрямована на отримання доходу шляхом порушення чинного законодавства». Проте це визначення може стосуватися всіх загальнокримінальних злочинів (крадіжка, розбій, вимагання), що може призвести до неприпустимого розширення сфери тіньової економіки [1, с. 46–47].

Але найбільш негативним проявом тіньової економіки є спотворення морального обличчя нашого суспільства, оскільки тінізація породжує в свідомості людини безнадійність і соціальний песимізм. Так, за даними опитування Українського центру економічних і політичних досліджень імені А. Разумова, більшість українців стверджує, що в нашій державі не дотримуються їх права гарантом яких виступає конституція: на достатній життєвий рівень для себе та членів своєї сім'ї (90% опитуваних); на охорону здоров'я (81%); на повагу гідності людини (79%); на працю а також можливість цією працею заробляти на життя (79%); на соціальний захист(78%) [2, с 80].

З метою подолання негативних наслідків тінізації економіки України, значного зниження її рівня необхідно розробити та реалізувати низку заходів щодо протидії цьому явищу.

Пропонуємо наступні заходи, які будуть сприяти соціально-економічному розвитку України:

- запровадження податкових стимулів до нагородження та інвестування коштів в інноваційний сектор юридичними особами, які пропонується надавати за фактичними результатами діяльності;
- звуження фінансової бази тіньового господарювання шляхом зниження рівня оподаткування фізичних осіб на величину документально підтверджених коштів, витрачених на розвиток людського капіталу (освіта, підвищення кваліфікації тощо);
- обов'язкове обґрунтування джерел походження грошових коштів при купівлі товарів, вартість яких перевищує певну заздалегідь визначену суму (житла, земельних ділянок, транспортних засобів та предметів розкоші);
- запровадження в навчальних планах ВНЗ усіх економічних спеціальностей дисциплін «Тіньова економіка» та «Економічна безпека підприємницької діяльності».
- створення та дієва робота Національного бюро економічних розслідувань;
- реформування системи звітності правоохоронних органів відповідно до стандартів розвинених країн та сучасних інформаційних технологій, тощо.

Тіньова економічна діяльність, на жаль, проникає в усі сфери національної економіки, але впровадження дієвого механізму моніторингу та відповідної нормативно-правової бази буде нівелювати її вплив на соціально-економічний розвиток держави.

Список використаної літератури:

1. Турчинов А. Тіньова економіка: теоретичні основи дослідження: Економічна енциклопедія. – К.: «Артек», 2002. – с.46-47.
2. Шелудько Н. М. Проблеми тіньової економіки в Україні // Фінанси України. - 2002. - № 9. – с. 80
3. Пушкаренко П. Логвиненко Н. Генезис и социально-экономические последствия теневой экономики // Экономика Украины. – 2004. - № 10. – с. 47.
4. Ушаповський В. Тіньова економіка як джерело живлення організованої злочинності // Право України. – 2001. - №4. – с. 48-51.